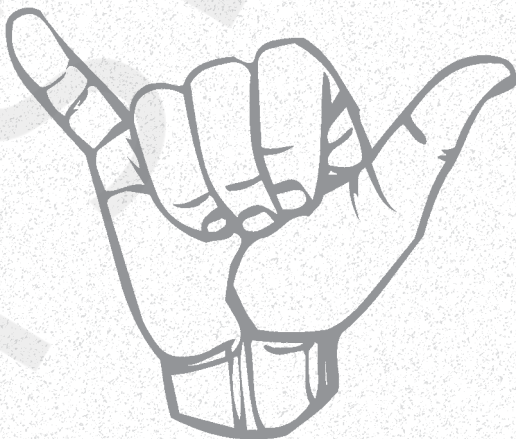

روان شناسی و آموزش کودکان ناشنوا

نویسندگان: دکتر هادی هاشمی رزنئی / باقر حسنوند / یوسف اعظمی / حمزه میرزایی

عنوان و نام پدیدآور: روانشناسی و آموزش کودکان ناشنوا/ مولفان هادی هاشمی رزینی... [و دیگران].

مشخصات نشر: تهران: انتشارات روانشناسی و هنر، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص.: جدول.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۶۳-۶۸-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: مولفان هادی هاشمی رزینی، باقر حسنونند، یوسف اعظمی، حمزه میرزایی.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۸۹-۲۰۰.

موضوع: کودکان ناشنوا -- آموزش و پرورش

موضوع: Deaf children -- Education

موضوع: ناشنوایان -- آموزش و پرورش

موضوع: Deaf -- Education

موضوع: کودکان ناشنوا -- توانبخشی

موضوع: Deaf children -- Rehabilitation

موضوع: کودکان ناشنوا -- روش های ارتباطی

موضوع: Deaf children -- Means of communication

موضوع: کودکان ناشنوا -- روان شناسی

موضوع: Deaf children -- Psychology

شناسه افزوده: هاشمی رزینی، هادی، ۱۳۵۸ -

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ HV۲۴۳۰/۹

رده بندی دیویی: ۳۷۱/۹۱۲

شماره کتابشناسی ملی: ۴۸۱۱۹۶۳

روان‌شناسی

روان‌شناسی و آموزش کودکان ناشنوا |

| نویسندگان: دکتر هادی هاشمی رزینی، باقر حسنونند، یوسف اعظمی، حمزه میرزایی |

| ویراستار: فاطمه سلیمی علویجه |

| ناشر: روان‌شناسی و هنر |

| طراح گرافیک: احسان رضوانی |

| لیتوگرافی، چاپ و صحافی: طیف‌نگار |

| نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۸ | تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه |

| شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۶۳-۶۸-۲ |

| ISBN: 978-600-7063-68-2 |

| تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است |

| انتشارات روان‌شناسی و هنر: تلفکس: ۸۸۹۹۶۵۰۶ | صندوق پستی: ۱۷۳۴-۱۳۱۴۵ |

| www.ravanhonar.com |

فهرست مطالب

فصل اول	آشنایی و کم‌شنوایی	۷
فصل دوم	اسندرم‌های عامل ناشنوایی و کم‌شنوایی در کودکان	۱۹
فصل سوم	آشناخت و زبان در کودکان ناشنوا و کم‌شنوا	۲۹
فصل چهارم	آشنایی و مسائل مربوط به سلامت روان	۴۳
فصل پنجم	مهارت‌های اجتماعی	۶۵
فصل ششم	مداخله زودهنگام و تأثیرات آن	۹۱
فصل هفتم	خانواده و کودک ناشنوا	۱۰۱
فصل هشتم	آموزش فراگیر	۱۳۳
فصل نهم	ارویکردهای ارتباطی	۱۴۹
بخش دوم	آموزش کودکان ناشنوا	۱۶۵
منابع		۱۸۷

فصل اول

ناشنوایی و کم شنوایی

مقدمه

ناشنوایی و کم شنوایی

کودکان ناشنوا و کم شنوا گروه متجانسی را تشکیل نمی دهند. اولین دلیل آن است که آنها کودکانی هستند که تمام ویژگی های انفرادی کودکان دیگر را دارا هستند و ثانیاً نقصی که دارند، نیز جنبه فردی دارد؛ آنها همگی از نوعی اختلال شنوایی رنج می برند. اما درجه شدت این اختلال و سنی که اختلال در آن رخ داده است، نوع اختلال و علت آن همگی هر کودک را منحصر به فرد می سازند. این تفاوت ها به همراه عواملی دیگر معلمان ویژه را با مشکلات تازه ای روبه رو می سازند.

نکته ای که در اینجا یادآوری آن از اهمیت برخوردار است اینکه نقص شنوایی بر توانایی هوشی تأثیری ندارد اما بدون درمان های اولیه، این نقص می تواند بر رشد هوشی و نحوه ارتباط کودک با خانواده و دیگران تأثیر بگذارد.

تعاریف

عوامل متعددی در تعریفی که ما از نقص شنوایی به‌عمل می‌آوریم، دخالت دارند. این عوامل عبارتند از؛ شدت نقص شنوایی، سنی که نقص در آن رخ می‌دهد و نوع نقص.

شدت نقص شنوایی

شنوایی را معمولا با دسی بل^۱ که نوعی سنجش نسبی شدت صوت است، اندازه‌گیری و گزارش می‌کنند. دسی بل صفر نمایانگر شنوایی بهینه است. وجود نقص تا ۲۶ دسی بل طبیعی است. از ۲۶ تا ۷۰ دسی بل کم‌شنوا و از ۷۱ دسی بل به بالا ناشنوا تلقی می‌شود. فری‌سینا^۲ (۱۹۷۴) در تعریفی از نقص شنوایی، ابعاد فیزیکی و آموزشی آن را چنین توصیف کرده است؛

شخص کم‌شنوا، کسی است که قدرت شنوایی‌اش در حدی ناقص است که فهم گفتارش را از طریق گوش به‌تنهایی یا از طریق وسایل کمک‌شنوایی یا بدون آنها با مشکل مواجه ساخته اما از آن جلوگیری به‌عمل نمی‌آورد.

• جدول ۱-۱

میزان نقص	شدت صوت برای درک	تأثیرات آموزشی
کم‌شنوایی خفیف	۲۷-۴۰ دسی بل	ممکن است در شنیدن صداهای دور با اشکال مواجه باشند، ممکن است به‌جای مناسبی در کلاس یا گفتاردرمانی نیازمند باشند.
کم‌شنوایی متوسط	۵۵-۴۱ دسی بل	گفتار مکالمه‌ای را درک می‌کنند، ممکن است نتوانند از بحث‌های کلاسی استفاده کنند، ممکن است به وسایل کمک‌شنوایی یا گفتاردرمانی نیازمند باشند.
کم‌شنوایی متوسط و شدید	۷۰-۵۶ دسی بل	ممکن است به وسایل کمک‌شنوایی، آموزشی شنیداری، و آموزش‌های شدید گفتاری و زبانی نیاز داشته باشند.

۱- Decibel

۲- Frisina

فقط می‌توانند صداهای بلند را از نزدیک بشنوند. گاهی آنها را ناشنوا تلقی می‌کنند. به آموزش‌های ویژه و زیاد، وسایل کمک‌شنوایی، و آموزش‌های شدید گفتار و زبان احتیاج دارند.	۷۱-۹۰ دسی‌بل	ناشنوایی شدید
ممکن است بتوانند صداهای و ارتعاشات بلند را درک کنند، برای پردازش اطلاعات به جای حس شنوایی بر حس بینایی متکی هستند. این افراد ناشنوا تلقی می‌شوند.	۹۱ دسی‌بل به بالا	ناشنوایی عمیق

در جدول ۱-۱، شایع‌ترین سطح‌های موجود در نقص شنوایی نشان داده شده است. سه طبقه اول در حد کم‌شنوایی و دو طبقه آخر در حد ناشنوایی قرار دارند. هرچه درجه نقص شنوایی بیشتر باشد نیاز به دریافت خدمات ویژه افزون‌تر می‌گردد.

شدت نقص شنوایی و تأثیرات آموزشی آنها

برای اندازه‌گیری قدرت شنوایی باید دو بعد را در صدا مورد سنجش قرار دهیم؛ یکی فرکانس و دیگری شدت صوت. فرکانس، عبارت است از تعداد ارتعاشات (یا سیکل‌هایی) که در هر ثانیه در برابر یک موج صوتی می‌گیرد. هرچه فرکانس قوی‌تر باشد میزان زیربومی صوت بالاتر است. فرد ممکن است در شنیدن صداهایی که دارای فرکانس‌های ویژه‌ای هستند دچار اشکال شود اما در صداهای دیگر چنین مشکلاتی نداشته باشد. شدت، عبارت است از بلندی نسبی یک صدا. ما می‌توانیم سطح شنوایی یک فرد را از طریق تعیین میزان شدتی که در آن فرد صدایی را می‌شنود، تخمین بزنیم. برای انجام این کار از دستگاهی به نام اودیومتر استفاده می‌کنیم. اودیومتر وسیله‌ایست که می‌تواند صداهایی را با فرکانس و شدت از پیش تعیین شده به وجود آورد.

هنگامی که فرد صدایی را از طریق ماشین می‌شنود باید پاسخ دهد (برای مثال دستش را بلند کند و سرش را تکان دهد) و نقص موجود در هر گوش را جداگانه محاسبه می‌کنند. سطح شنوایی فرد در جدولی به نام اودیوگرام ثبت می‌شود که میزان نقص را به دسی‌بل در فرکانس‌های نسبی نشان می‌دهد.